

законодавства союзу». URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2023/06/Dyrektyva-YES-20191937.pdf>

4. Signalconso, A public service for consumers. URL: <https://signal.conso.gouv.fr/en>

Крижна Валентина Володимирівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Проблема корупції у світі залишається однією з найактуальніших, оскільки вона є серйозною загрозою для економіки та національної безпеки будь-якої країни. Питання боротьби з корупцією на сучасному етапі розвитку розглядаються як загальнодержавні та пріоритетні. Визначення пріоритетів державної антикорупційної політики, імплементація базових антикорупційних актів є підґрунтям для успішної розбудови країни й становлення правової держави [1].

Аналіз джерел інформації, що відображають стан запобігання корупції за кордоном, демонструє наявність ефективних механізмів, які здатні знизити корупційні ризики до такого рівня, що вони не становлять серйозної загрози для національної безпеки держави. У сучасних демократичних суспільствах вже створена та успішно функціонує система заходів протидії корупції в секторі безпеки, заснована на невідворотності відповідальності за будь-які корупційні злочини, незалежно від часу та осіб, які їх вчинили.

Особливу увагу привертає до себе досвід зарубіжних країн, які, реалізувавши антикорупційні програми, досягли необхідних позитивних результатів і заклали підвалини сталого суспільнополітичного розвитку, зокрема в контексті забезпечення національної безпеки.

В Ізраїлі, як і в Нідерландах, засоби масової інформації відіграють ключову роль у боротьбі з корупцією. Обвинувачення в корупції, опубліковане в авторитетному виданні (газеті чи журналі), може призвести до краху політичної кар'єри будь-якого чиновника. Чиновники в Ізраїлі користуються значними соціальними пільгами, і у разі виявлення корупційних дій їх можуть позбавити цих привілеїв.

У Німеччині боротьба з корупцією націлена на знищення матеріальної та фінансової основи злочинних угруповань. У цій країні

створено реєстр корумпованих компаній, які позбавляються можливості отримувати державні контракти і перебувають під контролем правоохоронців. Значний досвід у боротьбі з корупцією також накопичений у США. З 1990 року в США діють обов'язкові для всіх чиновників виконавчої влади загальні принципи етичної поведінки для членів уряду та державних службовців, які стверджують, що «державну службу слід розглядати як сферу діяльності, що виключає будь-які особисті чи інші фінансові інтереси, які можуть заважати добросовісному виконанню обов'язків». Службовцям суворо заборонено в будь-якій формі заохочувати або приймати подарунки від осіб чи груп, для яких вони повинні виконувати офіційні дії, або які мають з ними спільні справи чи здійснюють діяльність, що регулюється органом, в якому вони працюють. Також заборонено приймати подарунки від осіб, інтереси яких залежать від діяльності цих службовців [2].

Внаслідок низки міжнародних скандалів, пов'язаних із діяльністю офшорних зон, у Великобританії було ухвалено Закон «Про кримінальні фінанси». Згідно з його положеннями, правоохоронні органи мають право конфіскувати нерухомість, вартість якої перевищує 50 тисяч фунтів стерлінгів, якщо власник не зможе підтвердити законність джерела коштів, використаних для придбання цього майна. Цей Закон також регулює суспільні відносини в контексті кримінальної відповідальності юридичних осіб, зареєстрованих у Великобританії, за несплату обов'язкових податків в інших країнах.

Аналіз показує, що більшість державних антикорупційних програм розвинених країн у сфері безпеки базуються на загальновизнаних міжнародно-правових документах, які окреслюють основні підходи до боротьби з корупцією. У Європейському Союзі контроль за виконанням правових актів у сфері запобігання корупції здійснює спеціальний загальноєвропейський орган – GRECO (орган Ради Європи з антикорупційного моніторингу).

Вивчення міжнародних правових документів, що стосуються антикорупційної діяльності, а також передового світового досвіду дозволяє виділити ключові принципи запобігання корупції, які можуть бути ефективно впроваджені в Україні. До них належать: 1) високий рівень патріотизму та професіоналізму керівників усіх рівнів, що проявляється в їхній діяльності на благо суспільства, а не окремих олігархічних груп, за умов максимальної відкритості; 2) прозорість і підзвітність державних органів перед суспільством, що забезпечується вільним доступом громадських організацій до процесів прийняття та реалізації управлінських рішень; 3) реальне забезпечення прав і захисту приватної власності, отриманої легальним шляхом, як гарантія від рейдерських захоплень, незаконних платежів, хабарів тощо; 4)

неминучість відповідальності за корупційні дії, незалежно від часу, що минув, та осіб, причетних до них; 5) посилений контроль з боку держави та суспільства за діяльністю осіб, які працюють у державному секторі [3].

Сьогодні міжнародна спільнота вважає корупцію однією з найсерйозніших загроз для суспільного життя.

Міжнародна співпраця у сфері запобігання корупції реалізується на двох рівнях: на рівні глобальних організацій та на рівні держав-учасниць. Значна увага також приділяється правотворчій діяльності, яка включає, по-перше, розробку міжнародних актів, що мають стати основою для національного законодавства у сфері запобігання корупції; по-друге, вдосконалення національного законодавства країн-учасниць. Сучасна практика запобігання корупції в багатьох європейських країнах свідчить про те, що законодавці поступово відмовляються від виключно репресивних методів боротьби з цим явищем. Однією з ключових ідей міжнародної діяльності у цій сфері є створення ефективного механізму, що унеможливило корупційні дії. Законодавці все частіше акцентують увагу на співвідношенні адміністративно-правових і кримінально-правових засобів запобігання корупційним проявам. При розробці та вдосконаленні українського антикорупційного законодавства, безперечно, слід урахувувати вимоги міжнародних правових актів, передусім ратифікованих Україною [4].

Варто зазначити, що українське антикорупційне законодавство щороку вдосконалюється. Після ухвалення Закону України «Про запобігання корупції» було внесено ряд змін до чинних нормативно-правових актів, зокрема, це стосується збільшення кількості негативних наслідків, з якими стикається особа, визнана винною у вчиненні корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією. Однак, враховуючи рівень корупції, Україні безумовно слід запозичити позитивний досвід Ізраїлю, який передбачає позбавлення будь-яких соціальних пільг та переваг для чиновників, які були притягнуті до відповідальності за корупційні правопорушення або правопорушення, пов'язані з корупцією.

Отже, дослідження та аналіз практик і методів боротьби з корупцією в розвинених країнах світу дають змогу оцінити ефективність різних підходів і визначити можливість їх впровадження в Україні. Наша країна обрала курс на міжнародне співробітництво в цій сфері, що сприяє інтеграції норм, розроблених світовою спільнотою щодо корупції, у національне законодавство.

Список використаних джерел

1. Кулаковський Р. В. Сучасні проблеми боротьби з організованою злочинністю та корупцією. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_5179.

2. Як борються з корупцією в різних країнах світу. URL: https://antikor.com.ua/articles/7691borjutsja_z_koruptsijeju_v_riznih_krajih_nah_svitu

3. Нуруллаєв І. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю як складова предмету правового регулювання 42 міжнародного публічного права. Право та державне управління. 2020. № 1. Том 1. С. 243–249. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2020/tom_1/39.pdf

4. Коруля І. В. Зарубіжний досвід у сфері протидії корупції та можливість його використання в Україні. URL: http://www.pap.in.ua/1_/Korulia.pdf.

*Мельничук Світлана Миколаївна,
професор кафедри державно-правових
дисциплін та публічного управління
Донецького державного університету
внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
професор*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМНИХ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ В ЗАПОБІГАННІ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Розвиток сучасної держави Україна багато років поспіль супроводжується таким ганебним явищем як корупція, яке проявляється практично в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Нині корупція є серйозним викликом, не тільки для України, в розрізі національної безпеки, явищем яке стає дедалі складнішим в умовах глобалізації, потребує значної уваги та формування державної антикорупційної політики здатної приборкувати цю проблему.

Слід зауважити, що згідно останнього звіту опублікованого Transparency International про антикорупційні зусилля в Західній Європі та ЄС, навіть держави з найвищими показниками мають проблеми з корупцією в державному секторі. А зусилля по боротьбі з корупцією стагнували або знизилися в більш ніж трьох чвертях держав регіону, що спонукає їх підвищувати свої стандарти та запроваджувати власні правила, щоб активізувати зусилля проти корупції, захистивши систему правосуддя від втручання та створивши захист для впливових груп інтересів у політиці [1].